

Nr 48.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i 1, 9, 10 och 11 kap. vattenlagen, m. m., dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 30 april 1948 dagtecknad proposition, nr 245, vilken hänvisats till lagutskott och behandlats av andra lagutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

1) Lag

om ändring i 1, 9, 10 och 11 kap. vattenlagen.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 14 §, 9 kap. 5, 12 och 13 §§, 10 kap. 43, 44, 68 och 74 §§ samt 11 kap. 26, 27, 29, 32, 33, 36, 44, 59 och 88 §§ vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523)¹ skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives, att i 11 kap. 17 § punkterna 1—59 skola i bibehållen ordning betecknas såsom 2—60 och såsom punkt 1 införas ett nytt stadgande av nedan angiven lydelse, samt att i 11 kap. 21, 30, 35, 37, 46, 75 och 83 §§ de nuvarande beteckningarna å punkter i samma kapitel 17 § skola ersättas med de i det föregående angivna nya beteckningarna.

(Gällande lydelse.)

1 KAP.

14 §.

Finnes från allmän synpunkt för planmässigt utnyttjande av tillgänglig vattenkraft erforderligt, att visst strömfall tillgodogöres, och kan det ej antagas, att den, som råder över vattenkraften i fallet, själv kommer att utan avsevärt dröjsmål utnyttja det på ändamålsenligt sätt, äger Konungen på ansökan förordna, att, om hinder enligt 2 kap. eljest ej möter,

(Föreslagen lydelse.)

1 KAP.

14 §.

Där det från allmän synpunkt för tillgodoseende av kraftförsörjningens planmässiga utveckling finnes nödigt, äger Konungen på ansökan förordna, att strömfall, som icke är på ändamålsenligt sätt utnyttjat, må tagas i anspråk mot ersättning, som i 9 kap. skils; och skall, enligt vad i denna lag stadgas och i förordnandet föreskrivits, strömfallet eller särskild

¹ Nuvarande lydelse se beträffande 1 kap. 14 § och 9 kap. 13 § SFS 1945:139, 9 kap. 12 § SFS 1919:425, 10 kap. 43 och 44 §§ samt 11 kap. 21, 26, 29, 32, 36, 46, 59 och 83 §§ SFS 1941:614, 10 kap. 68 och 74 §§ samt 11 kap. 17 § SFS 1945:343, 11 kap. 27 § SFS 1939:146, 1941:614 och 1944:87, 11 kap. 30 § SFS 1939:146, 11 kap. 33, 37, 44, 75 och 88 §§ SFS 1946:839 samt 11 kap. 35 § SFS 1939:146 och 1944:87.

(Gällande lydelse.)

fallet må mot ersättning, som i 9 kap. skils, i stället tillgodogöras av kronan, kommun eller annan, som är beredd att utan uppskov bebygga fallet; dock må ej på grund av vad nu sagts rätt att tillgodogöra vattenkraft, som tillkommer kronan, utan riksdagens medgivande upplåtas åt annan. Vid meddelande av förordnande äger Konungen föreskriva de villkor med avseende å strömfallets utnyttjande, som från allmän synpunkt finnas erforderliga.

Då Konungens förordnande enligt första stycket blivit sökt, skall tillfälle lämnas envar, som har del i strömfallet, att avgiva yttrande i anledning av ansökningen inom ett år från det denna jämte erforderlig utredning i ärendet delgivits honom. Om synnerliga skäl därtill äro, må Konungen bestämma kortare tid, dock minst tre månader. Delgivning skall genom sökandens försorg verkställas på sätt om *stämning* är stadgat, dock att, om ej utan avsevärd omgång kan utrönas, vilka som hava del i fallet, delgivning må ske genom kungörelse i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Äro vid ansökningen fogade ritningar eller andra handlingar av vidlyftig beskaffenhet, äger Konungen förordna, att de må undantagas från delgivning.

Meddelas förordnande — — — —

Rätt att på grund av förordnande enligt första stycket taga strömfall i anspråk må ej från innehavaren övergå på annan, utan att Konungen medger det. *Har ej den, som innehar sådan rätt, inom ett år från det Konungens förordnande meddelades hos*

(Föreslagen lydelse.)

rätt till detsamma avstås eller upplåtas. Ej må på grund av vad nu sagts rätt till vattenkraft, som tillkommer kronan, utan riksdagens medgivande upplåtas åt annan. Vid meddelande av förordnande äger Konungen föreskriva de villkor med avseende å strömfallets utnyttjande, som från allmän synpunkt finnas erforderliga.

Då Konungens förordnande enligt första stycket blivit sökt, skall tillfälle lämnas envar, som har del i strömfallet, att avgiva yttrande i anledning av ansökningen inom ett år från det denna jämte erforderlig utredning i ärendet delgivits honom. Om synnerliga skäl därtill äro, må Konungen bestämma kortare tid, dock minst tre månader. Delgivning skall genom sökandens försorg verkställas på sätt om *stämning i tvistemål* är stadgat, dock att, om ej utan avsevärd omgång kan utrönas, vilka som hava del i fallet, delgivning må ske genom kungörelse i allmänna tidningarna och tidning inom orten. Äro vid ansökningen fogade ritningar eller andra handlingar av vidlyftig beskaffenhet, äger Konungen förordna, att de må undantagas från delgivning.

— — — — genast underrättas.

Rätt att på grund av förordnande enligt första stycket taga strömfall i anspråk må ej från innehavaren övergå på annan, utan att Konungen medger det. *Den, som innehar sådan rätt, skall inom ett år från det Konungens förordnande meddelades hos*

(Gällande lydelse.)

vattendomstolen sökt medgivande enligt 2 kap. till strömfallets bebyggande, eller lämnas ej sådant medgivande, vare förordnandet ej längre gällande; och må nytt förordnande med avseende å fallet ej utan synnerliga skäl meddelas inom tio år därefter. Samma lag vare, om i penningar bestämd ersättning för vattenkraften ej guldits inom tre månader från det ersättningen blivit fastställd genom utslag, som vunnit laga kraft, såvida icke fallet enligt medgivande av ersättningstagaren tagits i besittning utan att ersättningen guldits, eller om fallet ej bebygges inom tid, som vattendomstolen bestämmer.

(Föreslagen lydelse.)

vattendomstolen söka bestämmande av ersättning, som ovan sägs; underlåtes det, vare förordnandet ej längre gällande; och må nytt förordnande med avseende å fallet ej utan synnerliga skäl meddelas inom tio år därefter. Samma lag vare, om i penningar bestämd ersättning ej guldits inom tre månader från det ersättningen blivit fastställd genom utslag, som vunnit laga kraft, såvida icke fallet enligt medgivande av ersättningstagaren tagits i besittning utan att ersättningen guldits.

Med ersättningens bestämmande skall vattendomstolen på framställning av den ersättningsberättigade låta anstå tills vidare, längst till dess medgivande enligt 2 kap. till strömfallets bebyggande lämnas; dock skall, sedan fem år förflutit från det förordnande enligt första stycket meddelades, frågan om ersättning för vattenkraft, som vid tiden för förordnandet icke var tillgodogjord, upptagas till avgörande, om den ersättningsskyldige det begär.

9 KAP.

5 §.

Hör till strömfall, vars vattenkraft till följd av företag enligt denna lag går för ägaren förlorad, särskilt utmål eller är därmed eljest mark förenad, och varder marken därefter för ägaren onyttig eller uppkommer synnerligt men vid dess begagnande, då skall, där ägaren det begär, den mark lösas.

9 KAP.

5 §.

Hör till strömfall, som tages i anspråk jämligt 1 kap. 14 § eller vars vattenkraft till följd av företag enligt denna lag går för ägaren förlorad, särskilt utmål eller är därmed eljest mark förenad, och varder marken därefter för ägaren onyttig eller uppkommer synnerligt men vid dess begagnande, då skall, där ägaren det begär, den mark lösas.

Är vattenkraften — — — — — skall lösas.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

12 §.

12 §.

Skall till — — — — — höja ersättningen.

Vad i första stycket sägs skall äga motsvarande tillämpning på kostnad, som nedlagts sedan delgivning skett av ansökan om förordnande jämlikt 1 kap. 14 § första stycket.

13 §.

13 §.

Där någon — — — — — av kraft.

Tages strömfall i anspråk jämlikt 1 kap. 14 §, skall ock under villkor, som i första stycket sägs, ersättning utgå medelst kraftöverföring, i den mån fastighet, till vilken vattenkraften hört, kan anses hava behov av kraft. Samma lag vare, om vattenkraften varit avsedd för viss anläggning eller ort, till vilken ersättningstagaren är berättigad att överföra kraftbelopp, som tillerkännes honom, och den anläggning eller ort kan anses hava behov av kraften.

Tages strömfall i anspråk jämlikt 1 kap. 14 § och avgöres ersättningsfrågan i samband med att medgivande enligt 2 kap. till fallets bebyggande lämnas, skall ock under villkor, som i första stycket sägs, ersättning utgå medelst kraftöverföring, i den mån fastighet, till vilken vattenkraften hört, kan anses hava behov av kraft. Samma lag vare, om vattenkraften varit avsedd för viss anläggning eller ort, till vilken ersättningstagaren är berättigad att överföra kraftbelopp, som tillerkännes honom, och den anläggning eller ort kan anses hava behov av kraften.

Kraft, som — — — — — avsedda anläggning.

10 KAP.

10 KAP.

43 §.

43 §.

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller kan företag, som eljest avses i 32 § 1—3 mom., antagas beröra fiskeintresse av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till *lantbruksstyrelsen*. Finner denna uppenbart, att fiskens upp- och nedgång

Är fråga om sänkning eller uttappning av sjö eller reglering av vattnets avrinning ur sådant vattenområde eller kan företag, som eljest avses i 32 § 1—3 mom., antagas beröra fiskeintresse av någon betydelse, skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av förrättningsmannen översändas till *fiskeristyrelsen*. Finner denna uppenbart, att fiskens upp- och nedgång

(Gällande lydelse.)

eller eljest fiskeintresse icke kan röna inverkan av företaget, skall meddelande härom skyndsamt lämnas förrättningsmannen; i annat fall förordne styrelsen fiskeritjänsteman att under syneförrättningen till förrättningsmannen avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydelse kan genom företaget lida väsentligt förfång, så ock vilka särskilda åtgärder kunna erfordras till skydd för fisket.

Kan yttrande, som ovan nämnts, icke avgivas utan att undersökning å platsen äger rum, ankomme på Konungens befallningshavande att efter inkommen anmälan därom uppdraga åt den av *lantbruksstyrelsen* förordnade eller ock annan av styrelsen föreslagen fiskeritjänsteman att, såvitt angår företagens inverkan å fisket, såsom sakkunnig biträda vid förrättningen ävensom i frågan avgiva utlåtande.

44 §.

Beträffande företag, som avses i 32 § 4 mom., skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål avsändas till *fisketillsynsmyndigheten*.

Avskrift av — — — — — Konungens befallningshavande.

68 §.

Har i — — — — — angående företaget.

Har fiskeritjänsteman — — — — — av företaget.

I fråga om företag enligt 8 kap. skall ock avskrift av förslaget till utlåtande översändas till *fisketillsynsmyndigheten*.

74 §.

Avskrift av — — — — — nämnda ställen.

I andra — — — — — avskrift därav.

(Föreslagen lydelse.)

eller eljest fiskeintresse icke kan röna inverkan av företaget, skall meddelande härom skyndsamt lämnas förrättningsmannen; i annat fall förordne styrelsen fiskeritjänsteman att under syneförrättningen till förrättningsmannen avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydelse kan genom företaget lida väsentligt förfång, så ock vilka särskilda åtgärder kunna erfordras till skydd för fisket.

Kan yttrande, som ovan nämnts, icke avgivas utan att undersökning å platsen äger rum, ankomme på Konungens befallningshavande att efter inkommen anmälan därom uppdraga åt den av *fiskeristyrelsen* förordnade eller ock annan av styrelsen föreslagen fiskeritjänsteman att, såvitt angår företagens inverkan å fisket, såsom sakkunnig biträda vid förrättningen ävensom i frågan avgiva utlåtande.

44 §.

Beträffande företag, som avses i 32 § 4 mom., skall avskrift av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål avsändas till *fiskeristyrelsen*.

68 §.

Har i — — — — — angående företaget.

Har fiskeritjänsteman — — — — — av företaget.

I fråga om företag enligt 8 kap. skall ock avskrift av förslaget till utlåtande översändas till *fiskeristyrelsen*.

74 §.

Avskrift av — — — — — nämnda ställen.

I andra — — — — — avskrift därav.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Har fiskeritjänsteman — — — — — av företaget.

I fråga om företag enligt 8 kap. skall avskrift av utlåtandet eller meddelande jämte underrättelse, som i första stycket sägs, översändas till fisketillsynsmyndigheten.

I fråga om företag enligt 8 kap. skall avskrift av utlåtandet eller meddelande jämte underrättelse, som i första stycket sägs, översändas till fiskeristyrelsen.

11 KAP.

17 §.

1. ansökan om prövning jämlikt 2 kap. 20 §, huruvida och under vilka villkor byggande i vatten må ske;

26 §.

Ansökan, som i 17 § 1—21 sägs, skall göras skriftligen och ingivas till vattenrättsdomaren i det antal exemplar, som finnes nedan för varje fall föreskrivet.

27 §.

1 mom. Ansökan enligt 17 § 1 skall vara åtföljd av de ritningar jämte beskrivning och andra handlingar samt innehålla de upplysningar, vilka erfordras för bedömande av det tillämnade företagens beskaffenhet, omfattning och verkningar. Särskilt skola så fullständigt som möjligt uppgivas den eller de fastigheter, varå byggandet skall ske eller vilka företaget eljest efter ty i 14 kap. 4 § sägs angår, vederbörande ägares och nytt-

11 KAP.

17 §.

1. ansökan jämlikt 1 kap. 14 § om bestämmande av ersättning för rätt att taga strömfall i anspråk;

26 §.

Ansökan, som i 17 § 1—22 sägs, skall göras skriftligen och ingivas till vattenrättsdomaren i det antal exemplar, som finnes nedan för varje fall föreskrivet.

27 §.

1 mom. Ansökan enligt 17 § 1 skall vara åtföljd av de ritningar jämte beskrivning rörande strömfallets läge och beskaffenhet samt innehålla de upplysningar i övrigt, som erfordras för ersättningsfrågans bedömande. Uppgift skall lämnas å de ersättningsbelopp sökanden förmenar böra utgå.

2 mom. Ansökan enligt 17 § 2 skall vara åtföljd av de ritningar jämte beskrivning och andra handlingar samt innehålla de upplysningar, vilka erfordras för bedömande av det tillämnade företagens beskaffenhet, omfattning och verkningar. Särskilt skola så fullständigt som möjligt uppgivas den eller de fastigheter, varå byggandet skall ske eller vilka företaget eljest efter ty i 14 kap. 4 § sägs angår, vederbörande ägares och nytt-

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

janderättshavares namn och hemvist samt, om företaget ej är av större omfattning, de ersättningsbelopp sökanden förmenar böra till följd av företaget utgå till dylik fastighetsägare eller andra. Är fråga om utförande av byggnad för vattens tillgodogörande, skall uppgift lämnas å det område, med vilket, enligt sökandens åsikt, rätten till vattnets tillgodogörande lämpligen bör vara för framtiden förenad. Beträffande anläggning för uttagande av vattenkraft varde därjämte storleken av den vattenkraft, som beräknas kunna vid lågvatten uttagas genom anläggningen, uppgiven.

I fråga om ansökan enligt 17 § 2, 3, 4, 6, 7, 8, 10 och 18 skall vad i första stycket stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse; dock vare ej erforderligt att i ansökan enligt 17 § 18 rörande företag, som avses i 8 kap., uppgiva fastighet, vilken av företaget beröres allenast genom förening, i annat fall än då fråga är om bestämmande av ersättning därför.

2 mom. Ansökan, som i 17 § 5 och 17 sägs, skall vara åtföljd av den beskrivning å byggnadens eller anläggningens läge och beskaffenhet samt innehålla de upplysningar i övrigt, som erfordras för bedömande av verkningarna utav byggnadens utrivande eller anläggningens bortskaffande.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande ansökan, som i 17 § 9 sägs.

3 mom. I ansökan jämlikt 17 § 13, 14 och 15 skall uppgivas, såvitt möjligt, vilka bebyggda strömfall eller med fast fiskebyggnad försedda fis-

janderättshavares namn och hemvist samt, om företaget ej är av större omfattning, de ersättningsbelopp sökanden förmenar böra till följd av företaget utgå till dylik fastighetsägare eller andra. Är fråga om utförande av byggnad för vattens tillgodogörande, skall uppgift lämnas å det område, med vilket, enligt sökandens åsikt, rätten till vattnets tillgodogörande lämpligen bör vara för framtiden förenad. Beträffande anläggning för uttagande av vattenkraft varde därjämte storleken av den vattenkraft, som beräknas kunna vid lågvatten uttagas genom anläggningen, uppgiven.

I fråga om ansökan enligt 17 § 3, 4, 5, 7, 8, 9, 11 och 19 skall vad i första stycket stadgas i tillämpliga delar lända till efterrättelse; dock vare ej erforderligt att i ansökan enligt 17 § 19 rörande företag, som avses i 8 kap., uppgiva fastighet, vilken av företaget beröres allenast genom förening, i annat fall än då fråga är om bestämmande av ersättning därför.

3 mom. Ansökan, som i 17 § 6 och 18 sägs, skall vara åtföljd av den beskrivning å byggnadens eller anläggningens läge och beskaffenhet samt innehålla de upplysningar i övrigt, som erfordras för bedömande av verkningarna utav byggnadens utrivande eller anläggningens bortskaffande.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande ansökan, som i 17 § 10 sägs.

4 mom. I ansökan jämlikt 17 § 14, 15 och 16 skall uppgivas, såvitt möjligt, vilka bebyggda strömfall eller med fast fiskebyggnad försedda fis-

(Gällande lydelse.)

ken saken må angå samt, då ansökningen avser utförande eller godkännande av visst arbete, å vilken fastighet arbetet skall utföras eller är utfört, så ock beträffande egendom, som nu nämnts, ägares och nyttjanderättshavares namn och hemvist.

4 mom. Då ansökan göres enligt 17 § 20, skall sökanden förete bevis därom, huruvida den fastighet, varifrån rättigheten till överförd kraft skall överflyttas, är besvärad med inteckning, ävensom de överenskomelser, som i ärendet må hava träffats med inteckningshavare. Ansökningen skall därjämte innehålla uppgift å den plats, dit kraften önskas för framtiden överförd, samt vara åtföljd av plan för den erforderliga ledningens sträckning.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande ansökan enligt 17 § 21 om överflyttning av rättighet till vatten.

29 §.

I mål, som i 27 § 1, 2 och 3 mom. avses, skola samtliga ansökningshandlingar ingivas i sex samt i övriga ansökningsmål i tre exemplar. Där så finnes erforderligt, må vattenrättsdomaren föreskriva, att ytterligare ett eller flera exemplar skola ingivas.

Hava ansökningshandlingar — — —

32 §.

Äro ansökningshandlingarna — — — utfärda kungörelse.

Kungörelsen skall — — — skola ingivas.

I mål, som avses i 17 § 1—12, 17, 18, 20 och 21, skola i kungörelsen de fastigheter, om vilka uppgift skall lämnas i ansökningen, namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydligt sätt, utmärkas medelst ge-

(Föreslagen lydelse.)

ken saken må angå samt, då ansökningen avser utförande eller godkännande av visst arbete, å vilken fastighet arbetet skall utföras eller är utfört, så ock beträffande egendom, som nu nämnts, ägares och nyttjanderättshavares namn och hemvist.

5 mom. Då ansökan göres enligt 17 § 21, skall sökanden förete bevis därom, huruvida den fastighet, varifrån rättigheten till överförd kraft skall överflyttas, är besvärad med inteckning, ävensom de överenskomelser, som i ärendet må hava träffats med inteckningshavare. Ansökningen skall därjämte innehålla uppgift å den plats, dit kraften önskas för framtiden överförd, samt vara åtföljd av plan för den erforderliga ledningens sträckning.

Vad nu sagts skall äga motsvarande tillämpning beträffande ansökan enligt 17 § 22 om överflyttning av rättighet till vatten.

29 §.

I mål, som i 27 § 1 och 5 mom. avses, skola samtliga ansökningshandlingar ingivas i tre samt i övriga ansökningsmål i sex exemplar. Där så finnes erforderligt, må vattenrättsdomaren föreskriva, att ytterligare ett eller flera exemplar skola ingivas.

— — — — förklaras förfallen.

32 §.

I mål, som avses i 17 § 1—13, 18, 19, 21 och 22, skola i kungörelsen de fastigheter, om vilka uppgift skall lämnas i ansökningen, namngivas eller, i den mån det kan ske på oförtydligt sätt, utmärkas medelst ge-

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

mensam geografisk eller annan be-
teckning, varjämte, där sökanden vill
med tillärnad byggnad tillgodogöra
sig annan tillhörig vattenkraft, sär-
skild uppgift därom skall lämnas. I
mål, som avses i 17 § 13, 14 och 15,
skall i kungörelsen uppgivas, vilka
bebyggda strömfall eller med fast fis-
kebyggnad försedda fisken saken må
angå, så ock, då ansökningen avser
utförande eller godkännande av visst
arbete, å vilken fastighet arbetet skall
utföras eller är utfört.

Innefattar ansökan — — — i företaget.

Om kungörelsens — — — finnes stadgat.

Är fråga om ansökan, varom i 17 §
14 och 19 förmäles, skall kungörelse
enligt denna § eller 61 § första sty-
cket utfärdas allenast, då vattenrätts-
domaren prövar det nödigt. Utfärdas
ej sådan kungörelse, skall dock tiden
och stället för vattendomstolens sam-
manträde sist å tjuguförsta dagen
förut kungöras på sätt i 33 § första
stycket sägs.

Huruledes mål — — — andra stycket.

33 §.

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall
genom vattenrättsdomarens försorg
dels för uppläsande så snart ske kan
i kyrkan genast avsändas, i mål, som
i 17 § 1—12 samt 17, 18, 20 och 21
avses, till pastorsämbetet i den eller
de församlingar, där fastigheter, som
omförmälas i kungörelsen, äro beläg-
na, i mål, som avses i 17 § 13, 14, 15
och 16, till pastorsämbetet i den eller
de församlingar, där den del av far-
leden eller flottleden, varom fråga är,
framgår, samt i mål, som avses i 17 §
19, till pastorsämbetet i den eller de
församlingar, i vilka ansökan om fö-
retaget förut kungjorts, dels ock

mensam geografisk eller annan be-
teckning, varjämte, där sökanden vill
med tillärnad byggnad tillgodogöra
sig annan tillhörig vattenkraft, sär-
skild uppgift därom skall lämnas. I
mål, som avses i 17 § 14, 15 och 16,
skall i kungörelsen uppgivas, vilka
bebyggda strömfall eller med fast fis-
kebyggnad försedda fisken saken må
angå, så ock, då ansökningen avser
utförande eller godkännande av visst
arbete, å vilken fastighet arbetet skall
utföras eller är utfört.

Är fråga om ansökan, varom i 17 §
15 och 20 förmäles, skall kungörelse
enligt denna § eller 61 § första sty-
cket utfärdas allenast, då vattenrätts-
domaren prövar det nödigt. Utfärdas
ej sådan kungörelse, skall dock tiden
och stället för vattendomstolens sam-
manträde sist å tjuguförsta dagen
förut kungöras på sätt i 33 § första
stycket sägs.

33 §.

Kungörelse, som i 32 § sägs, skall
genom vattenrättsdomarens försorg
dels för uppläsande så snart ske kan
i kyrkan genast avsändas, i mål, som
i 17 § 1—13 samt 18, 19, 21 och 22
avses, till pastorsämbetet i den eller
de församlingar, där fastigheter, som
omförmälas i kungörelsen, äro beläg-
na, i mål, som avses i 17 § 14, 15, 16
och 17, till pastorsämbetet i den eller
de församlingar, där den del av far-
leden eller flottleden, varom fråga är,
framgår, samt i mål, som avses i 17 §
20, till pastorsämbetet i den eller de
församlingar, i vilka ansökan om fö-
retaget förut kungjorts, dels ock

(Gällande lydelse.)

inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansökningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.

Vattenrättsdomaren skall därjämte, såframt i målet är fråga om ansökan enligt 17 § 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 13, 14, 15 eller 18, utan dröjsmål i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om kungörelsens utfärdande, om det eller de ställen, varest handlingarna i målet hållas för parterna tillgängliga, samt om den för erinringars avgivande bestämda tiden till envar i ansökningen uppgiven eller eljest för honom känd ägare av fastighet, som i kungörelsen omförmäles, så ock till de kända nyttjanderättshavare, vilkas rätt beröres i saken. Underrättelsen skall adresseras till den fastighet, varom fråga är, såvitt ej säker kunskap vinnes om annan adress inom landet för mottagaren. Varder efter ty i 37 § sägs kungörelsen delgiven viss sakägare, erfordras ej underrättelse, som nu sagts, till sådan sakägare.

Där sakägare — — — nu sagts.

Är jord — — — sätt underrättad.

Ägare av — — — fastighetens ägare.

36 §.

I mål, som avses i 27 § 1 mom., skall, där fråga ej allenast är om vattentäkt eller om företag enligt 8 kap., ett exemplar av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av vattenrättsdomaren översän-

(Föreslagen lydelse.)

inom tio dagar införas i en eller flera av ortens tidningar så ock, där fråga ej allenast är om företag enligt 7 eller 8 kap., i allmänna tidningarna. Ett exemplar av kungörelsen skall tillika med ett exemplar av ansökningshandlingarna ofördröjligen sändas till det eller de ställen, som i kungörelsen angivits.

Vattenrättsdomaren skall därjämte, såframt i målet är fråga om ansökan enligt 17 § 1, 2, 3, 4, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16 eller 19, utan dröjsmål i betalt öppet brev eller brevkort å posten avlämna underrättelse om kungörelsens utfärdande, om det eller de ställen, varest handlingarna i målet hållas för parterna tillgängliga, samt om den för erinringars avgivande bestämda tiden till envar i ansökningen uppgiven eller eljest för honom känd ägare av fastighet, som i kungörelsen omförmäles, så ock till de kända nyttjanderättshavare, vilkas rätt beröres i saken. Underrättelsen skall adresseras till den fastighet, varom fråga är, såvitt ej säker kunskap vinnes om annan adress inom landet för mottagaren. Varder efter ty i 37 § sägs kungörelsen delgiven viss sakägare, erfordras ej underrättelse, som nu sagts, till sådan sakägare.

36 §.

I mål, som avses i 27 § 2 mom., skall, där fråga ej allenast är om vattentäkt eller om företag enligt 8 kap., ett exemplar av ansökningshandlingarna jämte kungörelsen utan dröjsmål av vattenrättsdomaren översän-

*(Gällande lydelse.)**(Föreslagen lydelse.)*

das till *lantbruksstyrelsen*. Finner denna uppenbart, att fiskens upp- och nedgång eller eljest fiskeriintresse icke kan röna inverkan av det företaget, varom fråga är, skall meddelande härom skyndsamt lämnas vattenrättsdomaren; i annat fall förordne styrelsen fiskeritjänsteman att inom den för erinringars framställande bestämda tid till vattenrättsdomaren avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydenhet kan genom företaget lida väsentligt förfång, så ock vilka särskilda åtgärder utöver vad sökanden må hava föreslagit kunna erfordras till skydd för fisket. Då meddelande av *lantbruksstyrelsen*, som nyss nämnts, eller yttrande av fiskeritjänstemannen avgives, skola ansökningshandlingarna återställas till vattenrättsdomaren.

Vad nu sagts gälle ock beträffande mål enligt 27 § 2 och 3 mom., såframt ej ansökningen angår fråga, varav fisket uppenbarligen icke kan röna inverkan.

Kan yttrande, som ovan nämnts, icke avgivas utan att undersökning å platsen äger rum, ankomme på vattenrättsdomaren att efter inkommen anmälan därom uppdraga åt den av *lantbruksstyrelsen* förordnade eller ock annan av styrelsen föreslagen fiskeritjänsteman att åt vattendomstolen verkställa undersökning och avgiva utlåtande, som i 45 § sägs.

Är fråga — — — — — Konungens befallningshavande.

44 §.

Är i målet fråga om inlösen av område, som utgör del av fastighet, äge vad i 10 kap. 25 § andra stycket är stadgat motsvarande tillämpning.

das till *fiskeristyrelsen*. Finner denna uppenbart, att fiskens upp- och nedgång eller eljest fiskeriintresse icke kan röna inverkan av det företaget, varom fråga är, skall meddelande härom skyndsamt lämnas vattenrättsdomaren; i annat fall förordne styrelsen fiskeritjänsteman att inom den för erinringars framställande bestämda tid till vattenrättsdomaren avgiva yttrande, huruvida fiskerinäring av betydenhet kan genom företaget lida väsentligt förfång, så ock vilka särskilda åtgärder utöver vad sökanden må hava föreslagit kunna erfordras till skydd för fisket. Då meddelande av *fiskeristyrelsen*, som nyss nämnts, eller yttrande av fiskeritjänstemannen avgives, skola ansökningshandlingarna återställas till vattenrättsdomaren.

Vad nu sagts gälle ock beträffande mål enligt 27 § 3 och 4 mom., såframt ej ansökningen angår fråga, varav fisket uppenbarligen icke kan röna inverkan.

Kan yttrande, som ovan nämnts, icke avgivas utan att undersökning å platsen äger rum, ankomme på vattenrättsdomaren att efter inkommen anmälan därom uppdraga åt den av *fiskeristyrelsen* förordnade eller ock annan av styrelsen föreslagen fiskeritjänsteman att åt vattendomstolen verkställa undersökning och avgiva utlåtande, som i 45 § sägs.

44 §.

Är i målet fråga om inlösen av område, som utgör del av fastighet, äge vad i 10 kap. 25 § andra stycket är stadgat motsvarande tillämpning.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Samma lag vare, då målet rör bestämmande av ersättning för strömfall, som skall avstås jämlikt 1 kap. 14 § och utgör del av fastighet.

59 §.

59 §.

Av de ————— angivna ställen.

Är fråga om företag enligt 8 kap., skall avskrift av utslaget utan dröjsmål översändas till *fisketillsynsmyndigheten*.

Är fråga om företag enligt 8 kap., skall avskrift av utslaget utan dröjsmål översändas till *fiskeristyrelsen*.

88 §.

88 §.

Angående offentliggörande av kungörelse, som i 87 § sägs, gälla beträffande mål, som avse företag enligt 6 kap., vad i 33 § första stycket finnes stadgat i fråga om mål enligt 17 § 13, 14, 15 och 16 men i andra fall vad nämnda lagrum föreskriver beträffande mål, som omförmälas i 17 § 1—12, samt 17, 18, 20 och 21; dock vare i fråga om företag enligt 7 eller 8 kap. ej erforderligt, att kungörelsen införes i allmänna tidningarna. Är sådant företag av mindre omfattning och berör det allenast viss eller vissa sakägare, må kungörelsen, i stället för att införas i en eller flera ortstidningar, delgivas envar sakägare.

Angående offentliggörande av kungörelse, som i 87 § sägs, gälla beträffande mål, som avse företag enligt 6 kap., vad i 33 § första stycket finnes stadgat i fråga om mål enligt 17 § 14, 15, 16 och 17 men i andra fall vad nämnda lagrum föreskriver beträffande mål, som omförmälas i 17 § 1—13 samt 18, 19, 21 och 22; dock vare i fråga om företag enligt 7 eller 8 kap. ej erforderligt, att kungörelsen införes i allmänna tidningarna. Är sådant företag av mindre omfattning och berör det allenast viss eller vissa sakägare, må kungörelsen, i stället för att införas i en eller flera ortstidningar, delgivas envar sakägare.

Kungörelsen varde — — — mottaga förrättningshandlingarna.

Angå besvär — — — nämnda intressen.

Där i — — — motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948.

2) L a g

angående fortsatt giltighet av lagen den 20 december 1946 (nr 781) om kontroll å överlåtelse av vattenkraft.

Härigenom förordnas, att lagen den 20 december 1946 om kontroll å överlåtelse av vattenkraft, vilken lag gäller till och med den 30 juni 1948, skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1953 eller den tidigare dag Konungen bestämmer.

3) L a g

angående ändrad lydelse av 5 § lagen den 30 juni 1913 (nr 97) om gemensamhetsfiske.

Härigenom förordnas, att 5 § lagen den 30 juni 1913 om gemensamhetsfiske skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

(Gällande lydelse.)

5 §.

(Föreslagen lydelse.)

5 §.

Uppstår fråga — — — — — på stället.

Till hållande av sådan förrättning förordne Konungens befallningshavande, efter ansökning av delägare, statens fiskeritjänsteman eller, vid förfall för honom, annan sakkunnig, som är av *lantbruksstyrelsen* godkänd. I ansökningen skola uppgivas fiskevattnets belägenhet och omfattning ävensom, såvitt ske kan, de fastigheter saken angår samt ägarnas och innehavarnas namn och hemvist.

Till hållande av sådan förrättning förordne Konungens befallningshavande, efter ansökning av delägare, statens fiskeritjänsteman eller, vid förfall för honom, annan sakkunnig, som är av *fiskeristyrelsen* godkänd. I ansökningen skola uppgivas fiskevattnets belägenhet och omfattning ävensom, såvitt ske kan, de fastigheter saken angår samt ägarnas och innehavarnas namn och hemvist.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948.

4) Lag

angående ändring i vissa delar av lagen den 20 juni 1941 (nr 615) om tillsyn över vattendrag, sjöar och andra vattenområden.

Härigenom förordnas, att 2, 7, 8, 11 och 12 §§ lagen den 20 juni 1941 om tillsyn över vattendrag, sjöar och andra vattenområden skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Gällande lydelse.)

2 §.

Tillsyn ur fiske- och naturskyddssynpunkt skall *under lantbruksstyrelsens inseende utövas av en myndighet, benämnd fisketillsynsmyndigheten.*

Om tillsyn — — — — — är stadgat.

7 §.

Tillsyn ur — — — — — särskilt stadgas.

I den mån så lämpligen kan ske skall ock *fisketillsynsmyndigheten* utöva tillsyn ur hälsovårdssynpunkt. Om *tillsynsmyndighetens* befogenheter gälle vad i 3 och 4 §§ är stadgat.

8 §.

Länsstyrelsen äger — — — — — 5 § sägs.

Har ej särskild person förordnats, *äger fisketillsynsmyndigheten, utan särskilt uppdrag*, föra sådan talan.

11 §.

Fisketillsynsmyndigheten äger, i den mån för utförande av dess uppdrag så erfordras, rätt att vinna tillträde till fabrik eller annan anläggning, evad den är i bruk eller ej, ävensom att företaga undersökningar inom område som hör till anläggningen eller å annan plats där undersökning kan vara erforderlig.

(Föreslagen lydelse.)

2 §.

Tillsyn ur fiske- och naturskyddssynpunkt skall *utövas av fiskeristyrelsen.*

7 §.

I den mån så lämpligen kan ske skall ock *fiskeristyrelsen* utöva tillsyn ur hälsovårdssynpunkt. Om *styrelsens* befogenheter gälle vad i 3 och 4 §§ är stadgat.

8 §.

Har ej särskild person förordnats, *äger fiskeristyrelsen* föra sådan talan.

11 §.

Fiskeristyrelsen äger, i den mån för utförande av dess uppdrag så erfordras, rätt att vinna tillträde till fabrik eller annan anläggning, evad den är i bruk eller ej, ävensom att företaga undersökningar inom område som hör till anläggningen eller å annan plats där undersökning kan vara erforderlig.

(Gällande lydelse.)

(Föreslagen lydelse.)

Vad nu sagts skall, *oavsett om tillsynsmyndigheten är tillstådes*, jämväl gälla fiskeritjänsteman eller annan som biträder *tillsynsmyndigheten* ävensom sådan särskild tillsyningsman som avses i 9 §.

Vad nu sagts skall jämväl gälla fiskeritjänsteman eller annan som biträder *styrelsen* ävensom sådan särskild tillsyningsman som avses i 9 §.

12 §.

Innehavare av anläggning, från vilken avloppsvatten utsläppes i vattendrag, sjö eller annat vattenområde, är skyldig att på begäran lämna *fisketillsynsmyndigheten* eller den som biträder denna eller särskild tillsyningsman erforderliga upplysningar angående anläggningen.

12 §.

Innehavare av anläggning, från vilken avloppsvatten utsläppes i vattendrag, sjö eller annat vattenområde, är skyldig att på begäran lämna *fiskeristyrelsen* eller den som biträder denna eller särskild tillsyningsman erforderliga upplysningar angående anläggningen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1948.

I samband med propositionen har utskottet till behandling förehåft fem i anledning av densamma väckta motioner, nämligen

inom första kammaren

nr 406 av herr *Andrén m. fl.*,

nr 407 av herr *Andersson, Elon, m. fl.* och

nr 408 av herr *Lundgren* ävensom

inom andra kammaren

nr 575 av herr *Skoglund* i *Doverstorp m. fl.* och

nr 576 av herr *Ohlin m. fl.*

I motionerna I: 406 och II: 575, vilka äro likalydande, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 245, såvitt densamma avser förslag till ändring av 1 kap. 14 § vattenlagen och därmed sammanhängande följdändringar i 9 och 11 kap. vattenlagen».

I motionerna I: 407 och II: 576, vilka jämväl äro likalydande, har hemställts, »att riksdagen ville avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 245 med förslag till ändring i 1, 9, 10 och 11 kapitlen vattenlagen m. m. i den mån propositionen avser utsträckning av Konungens rätt att strömfall må tagas i anspråk mot ersättning, som skils i 9 kap. samma lag».

I motionen I: 408 har hemställts, »att riksdagen vid behandlingen av propositionen nr 245 ville besluta

dels att den föreslagna första punkten av 1 kap. 14 § måtte erhålla följande ändrade lydelse: 'Där det från allmän synpunkt för tillgodoseende av kraftförsörjningens planmässiga utveckling finnes nödigt, äger Konungen på ansökan förordna, att strömfallet, som icke är på ändamålsenligt sätt utnyttjat, må av annan än den, som råder över vattenkraften i fallet, tagas i anspråk mot ersättning, som i 9 kap. skils; och . . .',

dels att det föreslagna sista stycket av 1 kap. 14 § måtte utgå och sagda stycke erhålla följande ändrade lydelse: 'Med ersättningens bestämmande skall vattendomstolen på framställning av den ersättningsberättigade låta anstå tills vidare, längst till dess medgivande enligt 2 kap. till strömfallets bebyggande lämnas.'>

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för de genom propositionen framlagda lagförslagen, ävensom i fråga om de skäl, som motionärerna åberopat till stöd för sina yrkanden, får utskottet hänvisa till propositionen och motionerna.

Propositionens huvudsakliga innehåll.

I vattenlagen infördes år 1945 vissa bestämmelser om rätt att expropriera vattenkraft. Dessa innebära, att strömfallet kan bli föremål för expropriation då dess bebyggande är aktuellt. I propositionen föreslås sådan ändring i dessa bestämmelser, att möjlighet till expropriation på ett tidigare stadium beredes. Förslaget om ändring i vattenlagen upptager sålunda såsom expropriationsförutsättning, att strömfallets ianspråktagande skall finnas nödigt från allmän synpunkt för tillgodoseende av kraftförsörjningens planmässiga utveckling. Enligt förslaget skall exproprianten inom ett år från expropriationsförordnandet hos vattendomstolen göra ansökan om fastställande av ersättning för expropriationsrätten. Med ersättningens bestämmande skall vattendomstolen likväl på framställning av den ersättningsberättigade låta anstå tills vidare, längst till dess medgivande till strömfallets utbyggande lämnas. Frågan om ersättning för icke tillgodogjord vattenkraft skall dock, sedan fem år förflutit från expropriationsförordnandet, upptagas till avgörande, om den ersättningsskyldige begär det. Ersättning medelst kraftöverföring kan enligt förslaget påkallas blott om ersättningsfrågan avgöres i samband med utbyggnadsmedgivandet.

Ytterligare föreslås i propositionen, att lagen om kontroll å överlåtelse av vattenkraft skall äga fortsatt giltighet till och med den 30 juni 1953 eller den tidigare dag Kungl. Maj:t bestämmer.

Slutligen upptager propositionen förslag om vissa lagändringar, vilka för-
anledas av förslaget om inrättande av en fiskeristyreelse.

Utskottet.

Den fortgående industrialiseringen i vårt land har medfört, att kraftförsörjningen kommit att få allt större betydelse. För att vår industri skall kunna behålla sin konkurrensförmåga är det av största betydelse, att det finnes god tillgång på billig kraft. Industriens kraftbehov har under senare år i allt större utsträckning tillgodosetts genom inhemsk elektrisk energi, vilken ersatt utländska fossila bränslen. Det är angeläget, att industrien under de närmaste åren erhåller det tillskott av elektrisk kraft, som erfordras för att dess utbyggnad skall kunna fortgå i planerad omfattning, och att priset på den nyutbyggda kraften icke drives i höjden. Även för övriga förbrukare av elektrisk energi är det givetvis ett intresse, att den nuvarande knappheten på elektrisk kraft bringas att upphöra snarast möjligt och att den elektriska kraften i fortsättningen kan erhållas till skäligt pris.

Den kraftiga utbyggnaden av våra vattenkrafttillgångar de senaste årtiondena har medfört stigande efterfrågan på vattenkraft samtidigt som tillgången på högvärdig outhyggd vattenkraft minskat. Som en följd härav ha kunnat förmärkas tendenser till spekulation i vattenkraft. Därest priserna på råkraften bringas att stiga, inverkar detta givetvis på elektricitetspriserna. Det är därför ett samhällsintresse, att priserna på råkraften hållas nere på en skälig nivå.

För att försvåra fortsatt spekulation infördes 1945 en bestämmelse i 1 kap. 14 § vattenlagen av innehåll att — om den som råder över ett strömfall, vilket från allmän synpunkt synes böra tillgodogöras, icke kan antagas själv komma att utan oskäligt dröjsmål utnyttja fallet på ändamålsenligt sätt — fallet må tagas i anspråk av annan, som är beredd att utan uppskov bebygga fallet. Vidare har år 1946 antagits en lag om kontroll å överlåtelse av vattenkraft. Genom denna lag, som gäller t. o. m. den 30 juni 1948, har skäligheten av det vid mera omfattande överlåtelser av vattenkraft utgående vederlaget underkastats Kungl. Maj:ts prövning. Ytterligare kan nämnas, att den Kungl. Maj:t enligt 1902 års lag om elektriska anläggningar tillagda möjligheten att vägra koncession för byggande av kraftledningar kan användas för att hindra prisuppdrivande och med en planmässig kraftförsörjning icke förenliga köp av vattenkraft. Vägran att transitera kraft på statens stamlinjer kan även användas för att tjäna samma ändamål.

I motionerna I: 406 och I: 407 samt II: 575 och II: 576 har gjorts gällande, att tillräckliga lagliga möjligheter att stävja spekulation i vattenkraft skulle finnas och att ytterligare lagstiftning för främjande av detta syfte skulle vara överflödigt.

Obestridligen har införandet av priskontroll vid överlåtelser av vattenkraft haft en hämmande inverkan på spekulationen. Utskottet är emellertid av den uppfattningen, att den gällande lagstiftningen icke erbjuder möjlighet att tillräckligt effektivt hindra spekulationstendenserna. Kontrollagen torde kunna kringgås av fördomsfria kontrahenter. Vidare är det icke otänkbart,

att särskilt ägare av icke utbyggnadsmogna strömfall, vilka ägare icke behöva riskera, att fallen omedelbart skola exproprieras, behålla dessa i spekulativt syfte i förhoppning att kontrollagen skall upphöra att gälla. Utskottet delar föredragande departementschefens uppfattning, att de åtgärder, som nu väljas, böra innebära en bestående lösning och vara ägnade att effektivt hindra spekulation även sedan vattenkraftens utbyggnad nått ett framskridet stadium och reserverna av outbyggd kraft krympt samman. Den föreslagna ändringen av vattenlagen därhän, att expropriation av strömfall blir möjlig även för tillgodoseende av framtida kraftbehov, synes ägnad att verka hämmande på fortsatt spekulation i vattenkraft. Enligt utskottets uppfattning bör emellertid expropriationslagstiftningen kompletteras genom kontroll av de vid överlåtelse utgående priserna. Expropriation är ett omständligt förfarande. Härtill kommer, att den, som önskar förvärva ett strömfall, aldrig kan taga för visst, att hans expropriationsansökan beviljas. Med hänsyn härtill kan den, som är angelägen att förvärva ett fall, tänkas vara benägen att söka förvärva fallet genom frivillig överenskommelse även om han därvid skulle bli nödsakad att betala ett högre pris än det, som skulle utgå vid expropriation. Priskontrollen är i dylika fall ägnad att hindra uttagande av överpris.

De, som äro motståndare till en skärpning av lagstiftningen i syfte att motverka spekulation i vattenkraft, ha framhållit, att naturkraftprisets inverkan på priset för elektrisk kraft är jämförelsevis ringa. Det förtjänar emellertid påpekas, att detta förhållande kan medföra, att en kraftproducent frestas att betala ett relativt sett mycket högt pris för att komma i besittning av ett ur hans synpunkt särskilt värdefullt strömfall.

Det är för tryggande av en god kraftförsörjning av betydelse icke blott att spekulation i vattenkraft hindras, utan även att landets återstående vattenkrafttillgångar tillvaratagas på ett med hänsyn till den allmänna kraftförsörjningen så ändamålsenligt sätt som möjligt. Den nu rådande bristen på arbetskraft och på för kraftverksbyggen och kraftledningar erforderlig materiel gör det särskilt angeläget, att de högvärdiga vattenfallen utbyggas i första hand och att det elektriska ledningsnätet utnyttjas på ett effektivt sätt. De föreslagna ändringarna i vattenlagen torde komma att få sin största betydelse, när det gäller att främja en dylik utveckling. De möjliggöra nämligen expropriation av strömfall, som icke äro utnyttjade på ett ändamålsenligt sätt, då dylik finnes nödig från allmän synpunkt för tillgodoseende av kraftförsörjningens planmässiga utveckling.

I motionerna I: 406 och II: 575 har gjorts gällande, att de föreslagna ändringarna äro onödiga, enär gällande lagstiftning lämnar tillräcklig möjlighet till planering av elektrifieringen, samt att det goda samarbetet mellan kraftproducenterna utgör en garanti för en sund och rationell utveckling av vår kraftindustri. Utskottet kan icke dela denna uppfattning. De större kraftproducenterna måste för att kunna täcka i framtiden uppkommande kraftbehov verkställa en förtidsplanering på lång sikt och i anslutning till denna försäkra sig om lämpliga strömfall. Därest planeringsarbetet skall

kunna genomföras på ett rationellt sätt, kunna kraftproducenterna icke dröja med sina strömfallsförvärv, till dess utbyggnaden är omedelbart förestående. Med hänsyn till att expropriationsförfarandet enligt gällande lagstiftning kan komma till användning endast för den händelse strömfall skall bebyggas utan uppskov, äro kraftproducenterna i regel hänvisade till frivilliga överenskommelser med fallägarna, när det gäller att försäkra sig om reservkraft för framtida behov. Detta förhållande kan leda till att en kraftproducent, som önskar förvärva ett ur utbyggnadssynpunkt lämpligt fall, därest ägaren vägrar att gå med på en försäljning, ser sig nödsakad att inköpa och med planen införliva ett ur utbyggnadssynpunkt mindre lämpligt fall. Om kraftproducenten dröjer med sitt kraftförvärv i förhoppning att senare genom expropriation kunna komma i besittning av det ur hans synpunkt lämpligaste fallet, när detta hunnit bli utbyggnadsmoget, riskerar han att stå utan kraft, när utbyggnad skall ske. Strömfallsägaren kan ju nämligen under mellantiden omöjliggöra expropriation antingen genom att själv utbygga fallet eller också genom att överlåta det till annan, som önskar bebygga detsamma. Den gällande lagstiftningen kan sålunda leda till att en kraftproducent för att fylla sitt behov av kraft blir nödsakad att utbygga ett mindre värdefullt fall och därmed göra en investering, som måste betraktas som icke önskvärd ur allmän synpunkt. Enligt utskottets uppfattning väga fördelarna ur allmän synpunkt av den föreslagna ändringen av förutsättningarna för expropriation av strömfall tyngre än de nackdelar lagstiftningen kan medföra för enskilda strömfallsägare. Såvitt utskottet kunnat finna, kan det önskade resultatet icke nås med mindre intrång i den enskildes rätt på annan väg än den föreslagna. En engångsexpropriation för statens räkning av samtliga mer betydande icke utbyggda strömfall, vilken skulle innebära ännu kraftigare ingrepp i enskild rätt än som nu föreslagits, anser sig utskottet i likhet med föredragande departementschefen icke kunna förorda.

Mot den föreslagna utvidgningen av expropriationsrätten har även rests den invändningen, att den skulle strida mot i vårt land gällande rättsgrundsatsar. Detta torde emellertid icke vara fallet. Vattenlagens princip är, att ett enskilt intresse kan få vika för ett allmänt intresse av tillräcklig styrka. I detta fall är det ägaren, som får uppge sin rätt till strömfallet. Det förtjänar påpekas, att strömfallsägaren vid genomförande av kraftföretag enligt vattenlagen själv kan utverka medgivande till betydande intrång i annans rätt.

Enligt förslaget skall ersättning utgå för hela värdet av ett exproprierat strömfall. Exproprianten har ålagts skyldighet att inom ett år från expropriationsförordnandet hos vattendomstolen påkalla prövning av ersättningsfrågan. Med ersättningens bestämmande skall dock på framställning av den ersättningsberättigade anstå till dess medgivande enligt 2 kap. vattenlagen lämnats till strömfallets bebyggande. Till detta stadgande har emellertid fogats den inskränkande bestämmelsen att, sedan fem år förflutit efter expropriationsförordnandet, ersättningsfrågan skall upptagas till avgörande, om

den ersättningskyldige det begär. Inskränkningen gäller endast ersättning för vattenkraft, som vid tiden för förordnandet icke var tillgodogjord. Om ersättningsfrågan avgöres i samband med medgivande enligt 2 kap. vattenlagen, skall ersättningen utgå i kraft, i den mån fastighet, till vilken strömfallet hör, kan anses ha behov därav. Detsamma skall gälla, om vattenkraften varit avsedd för viss anläggning eller ort, till vilken ersättningstagaren är berättigad att överföra kraftbelopp, som tillerkännes honom, och denna anläggning eller ort kan anses ha behov av kraften. Även om de angivna förutsättningarna föreligga, finnes dock möjlighet att göra undantag, såframt och i den mån ersättningens utgörande i kraft prövas medföra olägenheter av betydelse för den ena eller andra parten. I den mån ersättning ej utgår i form av kraft, skall den gäldas i penningar.

I motionerna I: 407 och II: 576 samt I: 408 ha framställts erinringar mot att den ersättningsberättigades möjligheter att erhålla vederlag i kraft vid expropriation kringskurits.

Utskottet delar föredragande departementschefens uppfattning, att när det gäller strömfallet, som skall utbyggas relativt lång tid efter expropriationen, den exproprierandes intresse av att få ersättningsfrågan avgjord och att säkert kunna beräkna vilken kraftmängd, som kommer att tillföras honom vid fallets utbyggnad, måste väga tyngre än expropriationsönskan att få sin ersättning bestämd i kraft. Tidsgränsen synes utskottet lämpligen på sätt som föreslagits kunna bestämmas till fem år från expropriationsförordandet.

Det har framhållits, att inskränkningen av rätten att erhålla ersättning vid expropriation i form av kraft kan föranleda, att den fallet omgivande bygden kommer i en sämre ställning än tidigare, när det gäller möjligheten att erhålla kraft från fallet. Det skulle onekligen te sig stötande, om det skulle uppstå svårigheter för denna bygd att få sitt kraftbehov tillgodosett till följd av att fallet exproprierats. Utskottet vill peka på att möjlighet finnes att till expropriationsmedgivande knyta särskilda föreskrifter för bygdeintressets tillgodoseende.

Utskottet delar föredragande departementschefens uppfattning, att konkurrensen, när det gäller att exproprieras strömfallet, i fortsättningen liksom hittills bör vara fri och att försteg bör lämnas den sökande, som kan förväntas komma att utnyttja fallet på ur allmän synpunkt lämpligaste sätt.

I motionen I: 408 har förordats, att expropriationssökande, som redan råder över majoriteten i ett strömfallet, icke skall erhålla rätt att exproprieras minoritetsandelarna i fallet. Som skäl härför har åberopats, att vederbörande redan enligt gällande rätt har möjlighet att vid bebyggande av fallet enligt 2 kap. 5—7 §§ vattenlagen taga minoritetsandelarna i anspråk och att det icke med hänsyn till långtidsplaneringen är nödvändigt, att expropriationssökanden redan vid tiden för planens upprättande vet, i vilken mån ersättning skall utgå i kraft. Ovisshet härutinnan torde emellertid kunna leda till att majoritetsägaren underlåter att bebygga ett utbyggnadsmoget fall och i stället i förtid utbygger ett annat objektivet sett sämre fall, som

han oinskränkt förfogar över. För den, som skall bebygga ett fall, kan det nämligen vara av stor betydelse att äga visshet om i vilken utsträckning han kommer att få förfoga över den ur fallet utvunna kraften. Med hänsyn till den nu berörda konsekvensen anser sig utskottet icke kunna förorda, att ägaren till majoriteten i ett strömfall uteslutes från rätt att expropriera minoritetsandelar i fallet.

Sammanfattningsvis vill utskottet uttala, att fördelarna av den föreslagna utvidgningen av rätten att expropriera strömfall synas vara större än de därmed förenade nackdelarna. Ej heller i övrigt har utskottet funnit anledning till erinran mot det framlagda förslaget om ändringar i vattenlagen. Den utformning de föreslagna lagändringarna erhållit synes utskottet lämplig, varför dessa tillstyrkas.

Såsom framgår av det förestående, anser utskottet lagen om kontroll å överlåtelse av vattenkraft vara erforderlig för hindrande av spekulation i vattenkraft, även om den föreslagna lagstiftningen om utvidgning av rätten till expropriation av strömfall genomföres. Utskottet tillstyrker därför, att lagen såsom i propositionen föreslagits erhåller fortsatt giltighet t. o. m. den 30 juni 1953 eller den tidigare dag Konungen bestämmer.

Mot den föreslagna utformningen av de lagändringar, som bliva en följd av att beslut fattats om inrättande av en fiskeristyreelse, har utskottet icke funnit något att erinra.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att riksdagen måtte med avslag å motionerna I: 406 och II: 575 samt I: 407 och II: 576 ävensom I: 408 bifalla förevarande proposition nr 245.

Stockholm den 17 juni 1948.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling ha närvarit

från första kammaren: herrar Norman, Wistrand, Löfvander, Sten, Uhlén, Osvald, Nerman och Carl Eric Ericsson;

från andra kammaren: herrar Olovson i Västerås, Hellbacken, Andersson i Gisselås, Larsson i Östersund, Jacobsson i Igelsbo*, Carlsson i Bakeröd, Lundberg och Andersson i Alfredshem.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herrar *Wisstrand, Löfvander, Osvald, Carl Eric Ericsson, Andersson* i Gisselås, *Jacobsson* i Igelsbo och *Carlsson* i Bakeröd, vilka icke anse sig kunna tillstyrka den i propositionen nr 245 föreslagna utvidgningen av rätten att exproprieras strömfall och därför hemställa,

att riksdagen — med bifall till propositionen i övrigt — beträffande förslaget till lag om ändring i 1, 9, 10 och 11 kap. vattenlagen måtte avslå detta såvitt det avser 1 kap. 14 § första, fjärde och femte styckena, 9 kap. 5, 12 och 13 §§, 11 kap. 17 §, 26, 27, 29, 32 och 33 §§, 36 § första stycket i vad angår utbytet av »27 § 1 mom.» mot »27 § 2 mom.», 36 § andra stycket, 44 och 88 §§ samt

att riksdagen i anslutning därtill måtte för sin del antaga följande lydelse av rubriken och ingressen till lagen:

L a g

om ändring i 1, 10 och 11 kap. vattenlagen.

Härigenom förordnas, att 1 kap. 14 §, 10 kap. 43, 44, 68 och 74 §§ samt 11 kap. 36 och 59 §§ vattenlagen den 28 juni 1918 (nr 523) skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.